

บทที่ 6

สรุปผลการศึกษา และ ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาในเรื่องของการฟื้นฟูสภาพวิกฤติทางสังคมต่างๆ และระบบการจัดการภายในชุมชนบ้านแม่กำปอง ตำบลห้วยแก้ว อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ ที่ส่งผลให้ชุมชนนี้เป็นชุมชนที่เข้มแข็งและสามารถยืนหยัดด้วยตัวองค์กรชุมชนเอง ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาจากเอกสารศึกษาจากบุคคล โดยการสัมภาษณ์ และสังเกตการณ์ เพื่อให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัยในบทนี้จึงได้แบ่งหัวข้อการศึกษาออกเป็น 2 ข้อ คือ สรุปผลการศึกษาคำวิจัย และข้อเสนอแนะจากการวิจัย ซึ่งมีเนื้อหา ดังนี้

6.1 สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาที่ผ่านมา ทำให้ทราบว่า บ้านแม่กำปอง เป็นหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ที่ดำเนินการตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และประสบผลสำเร็จทั้งในการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นรากฐานในการดำรงชีวิตของคนในชุมชน และการพัฒนาการท่องเที่ยวในรูปแบบที่เหมาะสมบนความพอดีที่ว่า “ความพอประมาณกับการท่องเที่ยวชุมชน” ก่อให้เกิดความรู้ แนวคิดที่เรียกว่า องค์ความรู้ ด้านการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงในระดับครัวเรือน และชุมชนการท่องเที่ยว โดยผู้นำชุมชนคือ นายพรหมมินทร์ พวงมาลา ได้วาง เป้าหมายในการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ให้เป็นรากฐานชีวิตประชาชนในหมู่บ้าน และปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จในการขับเคลื่อนให้คนในชุมชนได้นำเอาปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นรากฐานในการดำรงชีวิต และสามารถพัฒนาตนเองสู่ความพอเพียงอย่างยั่งยืน โดยพอหลวง ได้ให้ความสำคัญต่อปัจจัยภายในชุมชน ที่จะนำพาชุมชนบ้านแม่กำปองเป็นชุมชนที่พัฒนาและเข้มแข็งสามารถยืนหยัดด้วยตัวองค์กรชุมชนเองดังนี้ นั่นก็คือ จะต้องมีส่วนที่ดี มีคุณธรรม มีความเสียสละ มีประสบการณ์ที่หลากหลาย และเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง สามารถนำทรัพยากรต่างๆ ทางธรรมชาติมาสร้างองค์ความรู้ และพัฒนาให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนตนเองได้ จะต้องมีการรวมกลุ่มของชาวบ้านภายในชุมชน ซึ่งหมู่บ้านแม่กำปองก็ได้รวมกลุ่มต่างๆ ไว้มากมายไม่ว่าจะเป็นกลุ่มนวดแผนโบราณ กลุ่มกาแฟ กลุ่มเมี่ยง กลุ่มไกด์นำเที่ยว กลุ่มบ้านพักแบบโฮมสเตย์ กลุ่มจักสาน กลุ่มเพื่อนรำ เป็นต้น อีกทั้งยังจัดตั้งกลุ่มสหกรณ์ไฟฟ้าพลังน้ำเพื่อให้ชาวบ้านแม่กำปองทุก

คนสามารถใช้ไฟฟ้าได้ ภายในชุมชน และกลุ่มออมทรัพย์เพื่อที่จะให้ชาวบ้านมีเงินออมกันทุกคน เพื่อที่เก็บไว้ใช้ในกรณีฉุกเฉินต่างๆ มีการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาความรู้ให้แก่ชาวบ้านในด้านต่างๆ จากการรวมกลุ่มนี้ ต้องมีการสร้างเครือข่ายที่ดีเพื่อจะสนับสนุนกันและกันระหว่างกลุ่มต่างๆ เพื่อเป็นแรงผลักดันให้เกิดวงจรธุรกิจที่เกิดขึ้นภายในชุมชน โดยเงินไม่รั่วไหลสู่ภายนอก และสิ่งสำคัญที่สุด จะต้องมีการจัดการบริหารที่ดี ไม่เพียงเฉพาะผู้นำชุมชนเท่านั้น แต่ชาวบ้านทุกคนต้องให้ความร่วมมือการบริหารก็จะมีระบบและมีประสิทธิภาพด้วยตัวของมันเอง เพียงเท่านั้น หมู่บ้านนั้นๆ ก็จะมีการจัดการที่ดีภายในชุมชนสามารถรับมือกับปัญหาต่างๆ ได้ สามารถเป็นชุมชนที่เข้มแข็งแบบยั่งยืน แต่ก็มีปัจจัยภายนอกที่คอยสนับสนุน นั่นก็คือ หน่วยงานของรัฐที่เข้ามาช่วยเหลือและสนับสนุนในโครงการต่างๆ

ในส่วนของการจัดการบริหารภายในชุมชนบ้านแม่กำปองนั้นการรวมกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมส่งเสริมอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ให้ครัวเรือน เช่นกลุ่มหมอนสมุนไพรไบชา กลุ่มอาชีพจักสานไม้ไผ่ของผู้สูงอายุ เพื่อเพิ่มรายได้ให้ครัวเรือน รวมทั้งการสนับสนุนให้กลุ่มได้มีโอกาสเข้าถึงแหล่งทุนในชุมชน เช่น การส่งเสริมให้กลุ่มออมทรัพย์ฯ เป็นแหล่งทุนสนับสนุนการดำเนินของกลุ่มเศรษฐกิจชุมชน ส่งผลให้คนในชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นมีเงินเหลือเก็บไว้เป็นเงินออม โดยการสมัครเป็นสมาชิกของกลุ่มต่างๆ ที่เกิดขึ้นภายในชุมชน ทำให้ครัวเรือนมีเงินเพิ่มขึ้น

บ้านแม่กำปองเป็นหมู่บ้านที่มีทรัพยากรธรรมชาติที่สวยงาม มีป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์ คนในชุมชนได้เห็นความสำคัญของการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติสู่ความยั่งยืน จึงมีการรวมกลุ่มกันเป็นกลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และได้มีการร่วมกำหนด กฎระเบียบของชุมชน และระเบียบสำหรับนักท่องเที่ยวที่ชัดเจน โดยมีกระบวนการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติได้อย่างเหมาะสม เช่น การรณรงค์เพื่อสร้างจิตสำนึกชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กและเยาวชนในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน และรักษาสิ่งแวดล้อม และหมู่บ้านได้กำหนดกฎระเบียบสำหรับนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติที่ชัดเจน และมีการบังคับให้มีการใช้ทรัพยากรอย่างเป็นธรรม รวมทั้งร่วมกันเฝ้าระวังมิให้มีการทำลาย ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม รวมทั้งมีการส่งเสริมกิจกรรมอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรให้มีใช้ได้อย่างยั่งยืน เช่นการจัดทำแนวกันไฟ การอบรมการจำกัดขยะอย่างเป็นระบบ การปลูกป่าทดแทน ปลูกต้นไม้เพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียว รวมถึงได้มีการกำหนดแผนงานกิจกรรมโครงการในแผนชุมชน ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ บรรจุไว้ในแผนชุมชน ชาวบ้านแม่กำปอง ทุกคนนับถือศาสนาพุทธ มีการใช้ภูมิปัญญา และวัฒนธรรมเป็นปัจจัยในการขับเคลื่อนการดำเนินงานพัฒนาหมู่บ้าน โดยใช้ประเพณีของท้องถิ่นของตนเอง โดยการสร้างจิตสำนึกรักบ้านเกิด สร้างนิสัยผูกมัดเชื่อมโยงชุมชน ประกอบกับความเป็นเอกลักษณ์ และมีวิถีชีวิตที่เรียบง่ายแบบสังคมชนบท และคนในหมู่บ้านช่วยกันดำรงรักษา และสืบ

ทอด เช่นพิธีทำบายศรีสู่ขวัญ การละเล่นดนตรีพื้นเมือง “ชะลื้อ ซอ ซึง” ซึ่งเป็นกิจกรรมด้านการอนุรักษ์สืบสานวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น

บ้านแม่กำปอง ได้รับการส่งเสริม สนับสนุนจัดตั้งศูนย์เรียนชุมชน จำนวน 1 แห่ง เพื่อแหล่งเรียนรู้ แลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสาร และสืบเพื่อแหล่งเรียนรู้ แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน ซึ่งส่งผลให้คนในชุมชนเกิดกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงในอดีต นำมาปรับ/ประยุกต์ใช้ในปัจจุบัน เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันในอนาคต รวมทั้งได้ส่งเสริมให้คนในชุมชนเกิดกระบวนการเรียนด้านการน้อมนำเอาปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นรากฐานในการดำรงชีวิตของคนในชุมชน มีการส่งเสริมการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่นการทำเมี่ยง การทำหมอนสมุนไพร ไพร ใบชา การทำยาสมุนไพรรักษาโรคให้แก่คนรุ่นหลังมิให้มีการสูญหาย แล้วสามารถบันทึกภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาชาวบ้าน เป็นองค์ความรู้เพื่อเผยแพร่ได้

สำหรับด้านการพัฒนาผู้นำสมาชิกในชุมชนนั้น บ้านแม่กำปอง ได้เน้นการพัฒนาคนที่เริ่มจากผู้นำก่อน โดยการส่งเสริม และสนับสนุนให้ผู้นำชุมชน ผู้นำกลุ่ม/กลุ่มองค์กรชุมชนได้พัฒนาตนเอง และสมัครเข้าระบบมาตรฐานงานชุมชน(มชช.) เพื่อให้ผู้นำที่มีกระบวนการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และเป็นระบบสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการคิด ตัดสินใจในการแก้ไขปัญหาของตนเอง โดยการใช้กระบวนการแผนชุมชนผ่านเวทีแลกเปลี่ยนระหว่างผู้นำ และสมาชิกในชุมชน และศูนย์เรียนรู้ชุมชน มีการณรงค์ให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมทางการเมือง การปกครอง เช่นมีการจัดเวทีประชาสัมพันธ์ การเลือกตั้ง มีการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมือง การปกครองตามระบอบประชาธิปไตย การเมืองแบบพลเมือง หรือการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง การปกครอง

ในส่วนของแนวทางการฟื้นฟูสภาพวิกฤติทางสังคมจากปัญหาต่างๆ ภายในชุมชน บ้านแม่กำปองนั้น ผู้นำชุมชน นั้นได้มีแนวคิด ที่จะรับมือกับปัญหาเหล่านี้ด้วย แนวคิดหลักๆก็คือ การใช้แนวคิดการปลูกฝังให้ชาวบ้านมีการใช้ชีวิตแบบพอเพียง การใช้ภูมิปัญญาชาวบ้าน เพื่อผลิตสินค้าและบริการ เพื่อให้เกิดธุรกิจภายในชุมชนจากชาวบ้านในชุมชนนี้เอง และสำคัญที่สุด บ้านแม่กำปอง มีกระบวนการเรียนรู้มีการพัฒนา และบริหารจัดการเพื่อการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่แล้ว มาพัฒนาและ บริหารจัดการ ใหม่ เพื่อการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เกิดรายได้ที่ยั่งยืน มีกิจกรรมการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดรายได้ที่ยั่งยืน โดยได้เปิดเป็นหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ด้วยการบริหารจัดการที่สอดคล้องกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ภูมิปัญญาที่เป็นของชุมชน โดยมีกิจกรรมที่ดำเนินการ เช่น บริการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และที่พักแบบโฮมสเตย์ การบริการกิจกรรมโหนสลิง ของ Flight of the Gibbon แก่

นักท่องเที่ยวที่ชอบโลดโผนการเดินทางป่าชมธรรมชาติ และนักท่องเที่ยวที่สวามิภักดิ์ การศึกษาและสัมผัสวิถีชีวิตของคนในชุมชน

การเปลี่ยนแปลงนี้จากอดีตจนสู่ปัจจุบันก่อนที่ชุมชนบ้านแม่กำปองจะมี การเปิดหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ สภาพความเป็นอยู่มีการดำรงชีวิตแบบเรียบง่าย คือ ชาวบ้านมีการเก็บเมี่ยง ทำสวนกาแฟ ถนนหนทางก็ยังไม่ดี ปัญหาก็คือ ชาวบ้านอยากมีอาชีพมากกว่านี้ อยากมีรายได้เสริม เนื่องจากต้องส่งบุตรหลานเข้าไปเรียนภายในเมืองจำเป็นต้องใช้เงินส่งบุตรหลานเรียน ชาวบ้านก็ไปกู้เงินจากในเมือง ซึ่งก่อให้เกิดหนี้สิน แก่ชาวบ้าน แต่เมื่อมีการวางรากฐานการบริหารจัดการใหม่ ของ พ่อหลวงพรหมมินทร์ ที่เล็งถึง การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ภายในหมู่บ้านมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ โดยการ เปิดเป็นหมู่บ้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แบบโฮมสเตย์ มีการรวมกลุ่มของชาวบ้านเพื่อผลิตสินค้าและบริการ และปลูกฝังให้ชาวบ้านดำรงชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง ทำให้วิถีชีวิตของชาวบ้านแม่กำปองต่างจากเมื่อก่อนคือ ชาวบ้านยังคงเก็บเมี่ยงเป็นอาชีพหลักอยู่แล้วแต่จะมีอาชีพเสริมมากมาย ไม่ว่าจะเป็นค่าเช่าจากที่พัก การเป็นผู้นำเที่ยว การขายสินค้าจากภูมิปัญญาให้แก่นักท่องเที่ยว และ ยังรับจ้างทั่วไปต่างๆ จากการเข้ามาลงทุนของ บริษัท ต่างชาติอีกด้วย วิถีชีวิตของชาวบ้านจึงดีขึ้น มีรายได้ต่อหัวเพิ่มมากขึ้นจากในอดีต สภาพสิ่งแวดล้อมมีความสะอาดสบายขึ้น มีถนนหนทางที่ดี มีไฟฟ้าพลังน้ำใช้ภายในชุมชน โดยทั้งหมด นี้เป็นแนวคิดของพ่อหลวงพรหมมินทร์ พวงมาลา และชาวบ้านที่ให้ความร่วมมือที่ดี หมู่บ้านแม่กำปอง จึงเป็นหมู่บ้านเข้มแข็ง และเป็นหมู่บ้านตัวอย่างที่ได้รับรางวัลต่างๆมากมาย

6.2 ข้อเสนอแนะ

- 1) รัฐบาล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรส่งเสริมบทบาทของการเป็นผู้นำ ในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน โดย การอบรมศึกษาดูงาน การมอบหมายหน้าที่ให้ปฏิบัติ ส่งเสริมให้มีกิจกรรมและ โครงการ และติดตาม และประเมินผลตามโครงการต่างๆ
- 2) รัฐบาล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควร ส่งเสริมให้การสนับสนุน และประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องในกิจกรรมต่างๆของชุมชน บ้านแม่กำปอง
- 3) สมาชิกในชุมชนบ้านแม่กำปอง ควรมีการรวมกลุ่มอย่างแน่นแฟ้น และมีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนอย่างสม่ำเสมอ
- 4) ผู้นำชุมชนบ้านแม่กำปองควรมีนโยบายแบบเข้มงวดในการปราบปรามยาเสพติด ภายในชุมชน เนื่องจาก ชุมชนบ้านแม่กำปอง มีเพียงแค่พุดถึง โทษและพิษภัย ของมันเพียงเท่านั้น

6.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้างต่อไป

- 1) ควรศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แบบยั่งยืน ของบ้านแม่กำปอง โดยตรง เนื่องจาก ชุมชนนี้ การจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ มีบทบาทสำคัญมาก ที่ส่งผลให้ชุมชนนี้ เข้มแข็ง และพัฒนา
- 2) ควรศึกษาวิจัย กับพื้นที่ต่างกัน เพื่อทดสอบว่า ปัจจัยลักษณะด้านพื้นที่ มีปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของชุมชน
- 3) ควรศึกษาบทบาทของผู้นำชุมชน ว่ามีผลต่อการเปลี่ยนแปลงที่นำไปสู่การเป็นชุมชนที่พัฒนา และเป็น ชุมชนเข้มแข็ง

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 Copyright© by Chiang Mai University
 All rights reserved